

ДАЯНА

В търсене на любовта

ОТ АВТОРА НА
„ДАЯНА. НЕЙНАТА ИСТИНСКА
ИСТОРИЯ ОТ ПЪРВО ЛИЦЕ“

АНДРЮ МОРТЪН

enthusiast

АНДРЮ МОРТЪН

ДАЯНА

В търсене на любовта

enthusiast

София, 2023

Съдържание

Благодарности	7
Благодарности за снимковия материал	9
Въведение. В действителност любов	11
1 Тежкия път към свободата	17
2 Годината на опасния живот	30
3 Утехата на непознатите	64
4 Неуредени сметки	93
5 В търсене на любовта	115
6 Принцесата на света	144
7 „Искат да ме убият“	165
8 Измамници, фалшификати и тайни записи	181
9 Дългото сбогуване	202
10 Коронацията на кралицата в сърцата на хората	224
11 Последната одисея	250
12 Изпитанията на факлоносците	277
13 Проклятието на изгубените принцове	302

Благодарности

С течение на годините се запознах с част от хората, на които Даяна, принцесата на Уелс, се доверяваше, и в разказа ми ще стане ясно, че съм имал многобройни неофициални разговори с хора, близки до важни събития в живота ѝ. Бих искал да изразя искрената си благодарност към тях за прозренията и съветите им.

През осемнайсетте месеца, които ми бяха необходими за проучването и написването на тази книга, се насладих на многобройни приятелски разговори с много други хора, чийто живот също е бил докоснат от покойната принцеса по някакъв начин.

Благодаря на: Дики Арбитър, член на кралския Викториански орден; Стивън Барлет; Каролан Браун; г-р Джеймс Колтърст; Пол Купър; Мохамед Файег; Деби Франк; Филип Гарвин, главен изпълнителен директор на Response International; Джорди Грејз; Ричард Грийн; Дейвид Грифин; Робърт Хайнгел; Сохейр Хашоги; Робърт Лейси; Брайън Ласк; Кен Ленъкс; Кийт Левертон; Тиери Мерес; Бети Палко; Вивиан Пери; Жан-Мари Понто; Дейвид Пътнам; Джени Ривет; Иън Спаркс; Рейн, графиня Спенсър; Честър Стърн; Онах Шанли-Тофоло; Пени Торнтън; Стивън Туиз; Матиас Вислер; Кен Уарфи и Хасан Ясин.

Благодаря и на изследователката ми Лили Уилямс за нейните доблестни усилия под непрекъснат натиск. Както винаги, гължа изключително много на моите редактори Доминик Енрайт и Тоби Бюкан, както и на останалата част от редакционния екип на *Michael O'Mara Books* за тяхната твърдост, постоянство и подкре-

на, и по-специално на Хелън Къмбърбач, Кейт Мур, Джудит Палмър и Крис Мейнард. Благодаря и на Ана Безанчевич за оформлението на текста и дизайна на корицата [на оригиналното издание]. Накрая, от разходката по плажа до пътуването назад в миналото, Майкъл О'Мара беше, както е бил винаги, голям мой защитник и свидетел.

Благодарности за снимковия материал

Снимка 1: Daily Mail/Solo Syndication
Снимка 2: James Colthurst
Снимки 3 и 4: Michael O'Mara Books Ltd.
Снимка 5: Shelley Klein/© Michael O'Mara Books Ltd.
Снимки 6, 7 и 8: Ken Lennox
Снимка 9: Rex
Снимка 10: News Syndication
Снимка 11: Rex
Снимка 12: David Jones/PA Images
Снимка 13: Express Syndication
Снимки 14 и 15: Rex
Снимка 16: Rex/Nils Jorgensen
Снимки 17 и 18: Rex/Brendan Beirne
Снимка 19: Rex
Снимка 20: Rex/British Sky Broadcasting Ltd.
Снимка 21: John Giles/PA Images
Снимка 22: Alpha
Снимка 23: Rex/The Sun
Снимка 24: © Ashley Knotek/Alpha
Снимка 25: Getty Images
Снимка 26: © James McCauley/Capital Pictures
Снимки 27 и 28: Rex/Tim Rooke
Снимка 29: © Dave Chancellor/Alpha
Снимка 30: Rex/David Hartley
Снимки 31, 32 и 33: Rex/Sipa Press

Снимка 34: Rex

Снимка 35: Rex/Sipa Press

Въведение

В действителност любов

Една събота през март 2004-та стоях в кабинета си и добавях финалните щрихи на тази книга, когато звънна звънецът на входната врата. Беше репортерка от таблоидния вестник „Сънди пийпъл“. Беше изпратена, за да получи от мен цитат по повод материал, който щяха да публикуват. В него ставаше дума за съдържанието на настоящата книга. Бяха научили от обичайните си безпогрешни източници, че в книгата съм щял да разкрия самоличността на тайните любовници на Даяна. В списъка ми присъствали актьорът Терънс Стамп, богат индустриален магнат и британски сърцеразбивач от киноиндустрията на около петдесет години. Аз директно отказах да взема участие в материала и се върнах към работата си.

На следващия ден си купих вестника „Сънди пийпъл“ и установих, че статията е на първа страница и заема две страници във вестника със заглавията „Даяна, секс бомба“ и „Поименно: тримата тайни любовници на Даяна“ (само един от тях наречените любовници беше назован по име). Вътре подробно се описваше как „оглупялата от любов“ принцеса е организирала „смайваща кампания за преследване, за да ухажва тримата си тайни любовници“, че „нещастно влюбената“ Даяна е бомбардирала мъжете с интимни писма. Достоверният източник за този материал беше моята все още неиздадена „взривоопасна“ нова книга. Статията продължаваше и намекваше, че богатият, но неназован индустриален маг-

нат е консумирал аферата си с принцесата в гома на техен общ приятел. Източникът на вестника бе цитиран с думите: „Някои автори могат да бъдат обвинени, че си измислят имена, но Мортън е прегледал задълбочено хиляди документи и е интервюирал стотици много добре позиционирани личности.“ Всичко това беше много ласкателно.

До понеделник към статията, която обиколи света, беше добавен още един обрат в „Дейли мейл“, където се описваше „ужасната мъка“, която изпитват Уилям и Хари след разкриването на тази информация. „Изглежда няма край“, отбеляза загрижен източник от кралското семейство. След това дойде ред на журналистите с редовни рубрики да дават своето непоускано мнение. В „Дейли експрес“ Ванеса Фелц се показваше очарована, че принцесата е намерила „нежна, внимателна любов“ с Терънс Стамп, който, тя е сигурна, се е държал с нея възможно „най-деликатно“. За да не остане по-назад, бившият иконом на Даяна, Пол Бърел – чиято собствена книга синовете на Даяна нарекоха „студена и открито прегателство“ – се присъединява към коментарите. „Честно казано, смятам, че е отбратително“, това е значимото мнение на Бърел за неиздадената му книга. „Това, което се случва с двама души при закрити врата, трябва да бъде лично. Винаги съм уважавал личния живот на хората и никога не съм обсъждал любовния живот на Даяна. Това, което прави той, е ужасно.“

За да завърши медийното отразяване, „Сънди таймс“ публикува на цяла страница историята на Стамп, който за първи път се прочува през шейсетте години* и след това прави солидна кариера не само в киното, но и като автор на роман и автобиография.

Вследствие на цялата активност на медиите само след дни голям брой хора, във Великобритания и отвъд, придобиват представата, че Даяна, обсебена и нещастно влюбена, е преследвала Терънс

* *The Swinging Sixties* – става дума за културната революция от шейсетте години във Великобритания, тръгнала от младите, която поставя акцент върху модерността, хедонизма и поп културата. – Бел. прев.

Стамп и още няколко останали неназовани мъже, с които е имала афери.

Има само един проблем в тази история. Тя е напълно невярна.

Този странен епизод ми напомни защо всъщност се върнах към темата за Даяна, принцесата на Уелс, дванайсет години след първата ѝ биография – „Даяна. Нейната истинска история“, която беше написана с нейно съгласие и сътрудничество и публикувана през 1992-ра. Тази най-нова творба се роди от разходка по плажа „Сейнт Питърсбърг“ във Флорида с моя издател Майкъл О’Мара една сутрин през ноември 2002-ра, докато рекламирах книга, наречена „Девет за девет“, относно спасяването на група миньори от Пенсилвания, които били затрупани в капан под земята в продължение на три дни.

По това време се водеше делото по обвинението в кражба срещу Пол Бърел в централния наказателен съд „Олд Бейли“ в Лондон. По време на телевизионните и радиоинтервюта в Америка ме питаха за миньорите, но също и за значението на уликите, представени по делото. Докато аз и Майк обсъждахме делото и принцеса Даяна по време на сутрешната си разходка, изглеждаше, че жената, която опознахме по време на сътрудничеството ни с нея в началото на деветдесетте, бързо изчезваше от ползрението, личността ѝ се смалвяваше с всяка изминала година. Слушахме коментарите относно живота ѝ въз основа на уликите по делото и сякаш пъзелът на личността ѝ се беше разпръснал – толкова много неща бяха забравени, а други бяха преувеличени или изопачени. Писмата, които принц Филип изпраща на принцесата след публикуваната от мен биография през 1992-ра например, се обсъждаха по време на делото и им беше отдадено прекалено значение. Във всеки случай тези писма бяха изчерпателно обсъдени десетилетие по-рано от мен и други хора.

* Това е заглавието на първото издание на книгата (*Diana: Her True Story*), което по-късно е променено на „Даяна. Нейната истинска история от първо лице“ (*Diana: Her True Story – In Her Own Words*). Преработеното и допълнено издание на книгата излиза на български език през 2018 г. под логото на издателство „Ентусиаст“. – Бел. ред.

Това изопачаване се засили след смъртта ѝ. Някои от хората, които са познавали или са работили с принцесата, предложиха своите собствени спомени за нейния характер, често преувеличавайки своето собствено значение в живота ѝ, изразявайки разочарованието си от нея или продължавайки своето лично отмящение на страниците на мемоарите си. Личният ѝ секретар Патрик Джефсън например може би твърде скоро заля пресата със своята книга „Сянката на една принцеса“ (*Shadows of a Princess*), разказваща за годините му като личен секретар на покойната принцеса, за огорчението от освобождаването му, което се пропица в много от оценките му. Трябва да се отбележи, че в следващите си статии във вестници той пише с госта по-топло чувство и повече симпатия за Даяна, тъй като може би е осъзнал от свой собствен опит пред какви трудности е била изправяна тя, докато се е опитвала да изгради живота си извън кралския двор. По подобен начин икономът на Даяна, Пол Бърел, позволява на гнева си към семейство Спенсър, които смята за виновни за делото за кражба в „Олд Бейли“, да зарази прозата му в мемоарите му „Кралски дълг“ (*A Royal Duty*).

Сред изобилието от истории и мнения на обърканото общество щедро се поднася парад от свидетели, които дават своите противоречиви впечатления и анекдоти, изхождащи от собствените си неизбежно ограничени гледни точки. Собственикът на магазини „Хародс“ Мохамед ал Файед, баща на Доди, последния любовник на Даяна, например постоянно настоява, че синът му е имал намерение да се ожени за нея. Това твърдение, заедно с упоритата му защита на тезата, че е имало конспирация за убийството на сина му и принцесата, се отразяват на начина, по който светът вижда последните дни на Даяна. Други настояват, че самата тя им е казвала, че няма планове да се омъжва отново, а има и такива, които вярват, че всъщност тя е искала да се омъжи за Хаснат Кхан.

Така че дори за тези, които познават замесените герои, все още остава много, което да бъде разшифровано. Казаното и написаното често не са точно това, което се има предвид. Задачата

е трудна дори за някой, запознат с кралската среда – за заинтересованите наблюдатели е практически невъзможна. Фактът, че Даяна живее живота си на части и затваря цели сфери от живота си за онези, които днес казват, че са я познавали добре, превръща процеса на оценяване на живота ѝ като цяло в нещо още по-сложно.

Междувременно продължава описанието на живота ѝ през изопачаващата призма на медиите. Това е капан за невнимателния летописец, тъй като много от това, което се пише и е писано за принцесата, има съвсем малка връзка както със събитията, така и с личността ѝ. Статията в „Сънди пийпъл“, която, макар и да е безобразно измислена, е само един цветущ пример. Това означава, че оценките и изводите, които се базират на подобен вид доказателства, неизбежно са изопачени. В настоящата книга съм се опитал, доколкото е възможно, да поставя решенията на Даяна в контекста на това, което наистина се е случвало в живота ѝ, а не на това, което обществото и медиите са предполагали, че се случва.

Когато важна публична личност си отиде, обикновено мемоарите, написани от приятели, от членове на персонала и други, обогатяват живота на обекта. В случая на Даяна обаче изглежда, че тя се е смалила и е останало впечатлението, че след раздялата и развода животът ѝ е имал съвсем маловажно значение, посока или стойност и това впечатление се засилва заради преждевременната ѝ смърт. Принцесата, цитираме един уважаван биограф, е „излязла извън контрол“ и макар и много обичана жена, всъщност била неуравновесена.

Възможно ли е цялата болка и усилия, през които тя премина, за да представи на света своята история в „Даяна. Нейната истинска история“ и след това да поеме контрола над живота си, да са били напразни? Но ако наистина става дума за това, как можем да обясним спонтанния изблик на скръб, последвал смъртта ѝ, това надигане на емоциите, което със сигурност е свързано с почитта и уважението, които хората изпитваха към нея?

Изглежда се е изгубил всякакъв вид усещане или признаване на факта, че тук говорим за жена – все още относително млада и чес-

то пъти сама, която се бореше да осмисли връзката между своята невероятна обществена позиция и трудния си личен живот. Когато животът на Даяна бе прекъснат преждевременно, началната точка на търсенето ѝ на неин отделен живот – сътрудничеството ѝ за написването на биографията – придоби по-голямо значение, отколкото си давахме сметка в началото. Биографията също имаше нужда от подробна преценка, както и другото ѝ важно начинание в медиите – известното интервю в предаването „Панорама“ по Би Би Си. Пазените в тайна причини за това интервю и трайните последици от него сега са придобили исторически мащаби.

В онази съдбоносна нощ на 31 август 1997 г. Даяна е поела по друг път – път, който е започнал с надежда и е завършил с трагедия, един живот е прекъснат без време точно когато наистина е започвал. Макар и да беше пътят на една-единствена жена, по някакъв начин той ни обгърна и всички станахме част от него. В живота на Даяна, изпълнен с множество контрасти и противоречия, може би най-жестоката ирония е, че нейният живот завършва в тунел точно когато тя вижда светлината в края на своя дълъг и личен поход към удовлетворението и щастието.

В опит да се осмисли този сложен и изключителен живот много често се отдава малко значение на това колко далече е пътувала Даяна, както и на личните и социалните препятствия, които се е стремела да преодолее. Това беше жена, която – по думите на Хилъри Клинтън – показва „смелост и постоянство, като се изправяше и продължаваше всеки път, когато животът я поваляше на земята“. Тази книга е опит да се опише и да се отпразнува това нейно пътуване.

Андрю Мортън

1

Тежкия път към свободата

Принцесата на Уелс е на вечеря и е потънала в разговор с филмовия продуцент Дейвид Пътнам. Те се познават от години и Даяна възприема Пътнам като свой чичо, като рамо, на което може да се облегне, и като състрагателен човек, който винаги ще я изслуша във време на неприятности.

По това време, през март 1992-ра, Пътнам се превръща в част от нарастваща група доверени хора, които имат слабо подозрение, че в живота ѝ има затруднения, и усеща, че Даяна е погледена на по-голям стрес от обикновено. Както си приказват по време на симпозиум за СПИН в хотел „Кларидж“ в Централен Лондон, разговорът тръгва в посока на това, че е дошло време да се решават проблеми – да се вземат решения от голяма важност, след които няма връщане назад. Тя се обръща към Дейвид със съзаклятнически тон и му казва: „Дейвид, мисля, че направих онова нещо в живота си, което ще го промени в най-голяма степен. От известно време говоря с един журналист и ще се публикува книга. Вече дойде моментът, от който няма връщане назад. И съм ужасена.“

След това тя става и изнася реч за пример относно участието си и посвещението си на борбата срещу СПИН, а после спокойно отговаря на въпроси от публиката, съставена от журналисти и медицински експерти, сред които са баронеса Джей и професор Майкъл Аглер.

Веднъж питат Даяна дали прави залози. „На карти – не, но залагам на живота“, отговаря тя. Сега тя е на ръба на първото от няколко хвърляния на зарове.

Журналистът, когото тя споменава, съм аз, а книгата е „Даяна. Нейната истинска история“, публикувана за първи път през юни 1992 г. с нейното ентузиазирано сътрудничество, в която се разказва за нейния нещастен живот в лоното на кралското семейство и се разрушава митът за приказния ѝ брак.

Книгата се заражда на несъответстващия фон на една болнична столова през октомври 1986-а. Там д-р Джеймс Колтърст си почива, след като е придружил принцесата на Уелс на официално посещение, за да открие новия скенер за компютърна томография в рентгеновото отделение на болница „Сейнт Томас“ в Централен Лондон, където той работи по това време. Аз бях там като кралски кореспондент за вестник „Дейли мейл“ и на по чаша чай с бисквити го попитах за посещението. Бързо стана ясно, че Колтърст е повече от просто медик в болницата, който развежда кралската особа, той ѝ беше приятел, който я познава от години.

През годините с Колтърст се сприятелихме, играехме заедно скуош на игрищата в болницата, а след това обядвахме обилно в близкия италиански ресторант. Както правех по традиция, в началото се опитах да поддържам отношения с него, за да си създам контакт, но скоро установих, че той е класическият приближен на кралското семейство, който с удоволствие разговаря пространно за всичко друго, но не и за кралското семейство. Ранното ни познанство постепенно узря в приятелство, щом установихме мълчаливото споразумение, че когато се срещаме за обяд, темата за Даяна категорично не влиза в менюто.

В края на осемдесетте Колтърст, син на баронет, чието семейство притежава замъка „Бларни“ в Ирландия вече повече от век, подклажда отново приятелството си с принцесата, което се е здравило преди повече от десетилетие на ски почивка във Френските Алпи през зимата на 1979-а.

По време на тази почивка лейди Даяна Спенсър, която е представена на Колтърст и неговите приятели от хижата от техен общ приятел, една вечер се присъединява към тях в скъпа дискотека в курорта Вал Кларет в Тин. Тя ентусиазирано участва в хитрия план, замислен от Колтърст, за да могат да танцуват, без да плащат за прескъпните напитки, пробутвани на клиентите от кръжащите наоколо сервитьори. Колтърст нарочно се блъска в една колона на гансинга, захапва една капсула с кръв за по-драматичен ефект и сред цялата врява Даяна и още едно момиче му „помагат“ да излезе от клуба. Каскадата, макар и леко хлапашка, съответства на настроението по време на цялата седмица от почивката, която Даяна по-късно описва като една от най-хубавите почивки в живота ѝ.

Даяна харесва невинни и по-скоро глупави практически шеги, но Колтърст си припомня една не толкова невинна шега, чиито жертви са Даяна и нейните приятели, когато по време на почивните дни във вилата на един приятел в Оксфордшър, без да знаят, те поглъщат големи количества хашиш, който е бил добавен в яденето чили кон карне. Даяна започва да се смее неугържимо, отваря ѝ се неутолим апетит и на няколко пъти през нощта напада кухнята, поглъщайки шоколад и сладки. Другите обаче се чувстват много зле и Колтърст, по онова време студент по медицина, трябвало да бди над госта надрусаните си приятели цяла нощ, въпреки че той самият също бил под влиянието на субстанцията.

През повечето време обаче срещите им били по-обикновени. Колтърст и други от групата редовно посещавали апартамента на Даяна в „Коулхърн Корт“ по време на краткия ѝ, но щастлив живот като неомгъжено момиче. От време на време тя им правела вечеря, танцували заедно на бала на „Хърлингем клуб“ и понякога тя го посещавала в апартамента му в Пимлико, обикновено заедно със своята приятелка Филипа Коукър.

„Тя беше много забавна и добра компания, беше толкова просто – спомня си после Колтърст. – Никога не е имало намек за романтични отношения, тя не е мой тип и аз не съм неин тип.“

И наистина, по време на ухажването ѝ с принц Чарлс през есента на 1980-а Джеймс Колтърст се досеца накъде духа вятърът, когато една вечер пристига за вечеря в апартамента ѝ. Даяна, която е заета да се приготвя за кралската си среща, напълно е забравила за своя гост за вечеря. Тя изтичва до магазина на ъгъла, купува храна и заповядва на съквартирантите си да му приготвят нещо набързо. Когато се връща от Бъкингамския дворец около полунощ, очите ѝ са насълзени и основната тема на разговор е добруването на принц Чарлс.

„Ужасно е как го размятат наляво-надясно“, казва тя, имайки предвид ангажиментите му и възискателните служители.

С провъзгласяването ѝ за принцеса на Уелс през 1981 г. непринудената фамилиарност, с която се е характеризирал животът на Даяна, изчезва и в продължение на няколко години неизбежно се появява дистанция между нея и нейния „Коулхърн Корт“. Въпреки това тя от време на време се среща с Джеймс Колтърст, който сега работи в няколко болници в близост до Лондон, и още няколко други стари приятели, сред които са старият приятел на Колтърст Адам Ръсел, възпитаник на „Итън“, и приятелката ѝ от училище Каролин Бартоломю, която става кръстница на принц Уилям. Въпреки това чак след официалното посещение на Даяна в болница „Сейнт Томас“ през 1986-а тя и Колтърст започват отново да се виждат по-често.

Те се наслаждават на весели обеди в италиански и китайски ресторанти на любимите си места в стария Фулъм и по време на тези срещи Колтърст забелязва как тя омита храната си бързо, а след това отива до тоалетната – класически признак на симптома на преяждане, последвано от прочистване, характерен за тъй наречената болест на отслабващите – булимия нервоза. В началото той не обръща внимание на поведението ѝ, тъй като тя винаги е имала апетит, здрав като на тийнейджър.

Известно време след това обаче Каролин Бартоломю му споделя безпокойството си, свързано с хранителните навици на Даяна, и двамата обсъждат болестта и страшните ѝ последици в дъл-

госрочен план. След този разговор Каролин Бартоломю решава да отправи прословутата си заплаха – че ако Даяна не потърси помощ, ще отиде в медиите и ще им разкаже за хранителното разстройство на принцесата.

Постепенно Колтърст започва да добива впечатление за истинския характер на живота, с който Даяна се опитва да се приими. Бракът ѝ се е провалил, а съпругът ѝ има афера с Камила Паркър-Боулс, съпругата на неговия приятел и армейски офицер Андрю, но от нея се очаква да поддържа външния облик, изискван от кралското семейство, и да води живот в преструвки. В двореца „Кенсингтън“ тя усеща, че е контролирана от придворни, които предпочитат тя да бъде гледана – да изглежда статично привлекателна, а не да бъде чувана. Този живот е клаустрофобичен, влашаван от факта, че всички от кралицата надолу по стълбицата по някакъв начин, съзнателно или несъзнателно, са част от заговора и двулчието. В света на Даяна конспирациите не са просто теории, а ежедневна реалност.

Всички усещат напрежението от тази заблуда. Когато Дики Арбитър започва да работи за принца и принцесата на Уелс като говорител през юли 1988-а, той се озовава в „невъзможно“ положение, тъй като поддържа илюзията за щастливото кралско семейство и се прави, че не вижда дистанцията помежду им. След края на ангажименти в Лондон например принцът и принцесата си тръгват заедно, но пътуват заедно само до „Фрайъри Корт“ в двореца „Сейнт Джеймс“, където единият от тях се качва в друга кола.

„Тя се връщаше в „Кенсингтън“, а той отиваше да прави, тъхъм, нощни посещения на музеи и галерии – спомня си Арбитър. – Беше по-добре да не питам къде отива наистина.“

Когато принц Чарлс си счупва ръката при игра на поло през юни 1990-а и е отведен в болница „Сиренчестър“, прислужата му внимателно слуша полицейските станции, които докладват за придвижването на принцесата на Уелс към болницата, за да могат набързо да изведат първия му посетител – Камила, преди Даяна да е пристигнала.

Други хора от кралската прислуга са въввлечени, често против волята си, в заблудата: бодигардът, който придружава принца по време на нощните му посещения в Мидгълуик хаус, дома на Камила, на осемнайсет километра от „Хайгроув“, вилата на принца и принцесата на Уелс; икономът и главният готвач, на които е наредено да приготвят и да сервират вечеря, която знаят, че принцът няма да изяде, тъй като е отишъл при любовницата си; личният му камериер, който трябва да огражда с химикалка предаванията в телевизионните програми в „Рейдио таймс“, за да остави впечатлението, че Чарлс е прекарал спокойна вечер сам вкъщи пред телевизора.

„Всички пазехме тайните му и това напрежение ме караше да се чувствам много зле – признава Кен Стронач, бивш камериер на принца, пред „Дейли мейл“ през януари 1995 г. – Всичко, което ни нареждаше да правим, беше лъжа.“

Даяна е във фокуса на тази конспирация – конспирация, имаща за цел да измами и да замаже както нейните очи, така и тези на обществото, и е щяла да продължи за неопределено време, включвайки всички, на които тя има доверие, на които се възхищава и които обича. Когато разпитва приятелите на принц Чарлс за Камила, те ѝ казват, че подозренията ѝ са неоснователни, че госпожа Паркър-Боулс е просто стара приятелка. Когато тревогите на Даяна стават по-силни, те си казват един на друг, че тя е параноична, капризна или обсебващо ревнива. Кралицата майка отхвърля опасенията ѝ и ги определя като измислици на едно „глупаво момиче“ – това виждане се отразява и във възприятието на други висши кралски особи, а лорд Ромзи и съпругата му Пени, които напразно прекарвали един час в опити да убедят принца да не предлага брак на лейди Даяна Спенсър, когато той ги попитал за тяхното мнение по време на посещение в дома им в Броудлендс, я наричат „онази луда жена“. Тя твърде често е наричана така от членове на обкръжението на принца, които продължават да твърдят, че тя ще бъде параноична до края на дните си, та и след това.

Това, което прави положението ѝ непоносимо, е убеждението на Даяна, че след като е била обявена за луда, е само на крачка от това да я вкарат в психиатрията.

„Почти сякаш искат да ме приберат“, казва тя на Колтърст. Все пак по време на отчаяния период, през който страда от депресия и булимия в „Балморал“, скоро след като става член на кралското семейство, първата реакция е била да се повикат психиатри. Принцесата знае също и че, съгласно британското законодателство, кралицата е законен настойник на преките наследници на трона, а не майката на момчетата. Ако тя бъде „прибрана“ или ако избяга, Даяна ще изгуби децата си.

Подозренията на Даяна галеч не са бълнувания на една луда и за съжаление ще се окажат верни. Болезненото осъзнаване за това как ужасно е била мамена не само от принц Чарлс, но и от толкова хора в кралския двор, насажда у Даяна пълно недоверие към системата и цялото ѝ функциониране, което ще се отрази върху поведението ѝ до края на живота ѝ.

В края на осемдесетте години принцесата започва да осъзнава, че освен ако не предприеме драстични действия, я очаква гоживотна присъда на нещастие и непочтеност. Първата ѝ мисъл е просто да си събере багажа и да избяга в Австралия с двамата си млади синове. В тази реакция се забелязва приликата с поведението на собствената ѝ майка, която след жестокия си развод с покойния граф Спенсър и последвалите го втори брак и втори развод заживяла почти като отшелник в далечна вила на пустия остров Сейл в Северозападна Шотландия, на един свят разстояние от предишния си живот, в сърцето на аристокрацията в Норфолк.

Докато все повече вътрешни хора си дават сметка за измамния кръг, съвсем малко от приятелите на Даяна осъзнават нарастващото ѝ отчаяние. По някое време през 1990-а Джеймс Колтърст на живо осъзнава тежестта на обета ѝ, когато тя сериозно предлага да застане в средата на Хай стрийт в Кенсингтън и да изкрещи своята скръбна история на слисания свят.

„Тъй като враговете ти те смятат за луда – припомня ѝ Колтърст суховато, – този начин на действие съвсем няма да затвърди позициите ти.“

Когато коментарът му я изважда от безразсъдното ѝ настроение, Колтърст и останалите започват да осъзнават колко критична е станала нейната ситуация.

„На този етап тя искаше да изкреци възмущението си от покривите на сградите. Искаше да срине цялата къща – спомня си той. – За последиците нямаше нужда да се мисли.“

Той продължава:

„Гневът ѝ, породен от дбуличието на съпруга ѝ и на цялата система, беше стигнал готам, че понякога тя излизаше извън контрол, понякога плачеше, друг път беше много депресирана. И наистина, причината за дългите разходки с кола, на които ходи сама, както и за процедурите за почистване на дебелото черво е, че се опитва да се примири с гнева, който изпитва.“

Не помага и нестабилният брак на приятелката на принцесата, херцогинята на Йорк, чиято афера с тексаския плейбой Стив Уайът е в разгара си. По същото време обаче Даяна омаловажава собствената си връзка с армейския офицер Джеймс Хюит, когото представя за приятел, учещ момчетата ѝ да карат колело. Дори когато в крайна сметка се изправя пред собствената си изневяра, тя оправдава рационално поведението си като реакция на дългосрочната връзка на съпруга си с Камила Паркър-Боулс.

Виждайки как емоционалното махало на неговата приятелка се люшка напред-назад, Колтърст се замисля за състоянието ѝ. Той си дава сметка, че тя ще се сдобие с известна сила на духа, ако може да контролира поне малка част от живота си в кралската система – тогава ще получи възможност да взема обосновани решения за бъдещето си.

За един емоционално крехък човек като Даяна малките неща могат да означават много – една прическа може да промени възгледите ѝ за живота например. Новият фризьор Сам Макнайт, приятел на любимия ѝ фотограф французина Патрик Демар-

шелие, я впечатлява, защото е „освободил нещо съвсем различно“, когато е оформил косата ѝ, давайки на Даяна повече самочувствие и усещане за самоуважение. Но като оставим настрана малките подсилвания на духа, по-големият проблем си остава неразрешен – как да предостави на обществото възможност наистина да вникне в нейната гледна точка към историята, докато различава емоционалните и конституционни възли, които гушат живота и брака ѝ. Положението е наистина затруднено. Ако просто си беше събрала багажа и си беше тръгнала, както би ѝ се искало, обществото, вярващо все още в приказката за щастливия брак, щеше да сметне поведението ѝ за безразсъдно, истерично и дълбоко незряло. И нещо повече – щеше да я грози опасността да загуби децата си, точно както се е случило с майка ѝ преди половин век.

„Нахвърляхме някои възможности – спомня си г-р Колтърст. – Беше очевидно, че е обсъждала проблема и с други хора и непрестанно мисли за него. Първото и най-просто решение за Даяна е да се противопостави на съпруга си. Но тя вече беше опитала това. В този момент връзката на принц Чарлс с Камила Паркър-Боулс бе станала доста очевидна и дори когато Даяна му е викала, изнасяла е гръмки тиради и е вилняла, са я игнорирали. Тя се чувстваше напълно безсилна. Беше видяла, че кралицата, която ѝ съчувстваше, знаеше какво се случва, не можеше да предложи решение. Вторият сценарий се състоеше в това да продължи да мълчи и да потърси психиатрична помощ. Това също вече го беше пробвала. Проблемът е, че тя знае, че не е болна – това, което ѝ влияе, са обстоятелствата, не умът ѝ. Колкото и да се съветва с психиатрите, това нямаше да промени измамния кръг. Тя непрестанно повтаряше: „Не мога повече, наистина не мога повече.“

Третият вариант е да разкрие публично какъв всъщност е животът ѝ. Но как да изнесе тайно историята си пред света? Тя обмисля различни алтернативи, от напечатването на поредица от статии във вестниците, през това да сътрудничи, за да се напише нейна биография, до това да даде телевизионно интервю.

„Тя беше загрижена за това да изрази гледната си точка по овладяния начин, който хората ще разберат, по начин, който ще я покаже като човешко същество, а не като придатък на кралската система – обяснява Джеймс Колтърст. – Трудното беше да се намери средството за предаването на това послание.“

През последните десет години Даяна е виждала как вестниците изопачават и превръщат в сензация живота ѝ и мисли, че макар и да постигне голямо въздействие, поредицата от статии ще има краткотраен ефект и ще бъде извън неин контрол. Тя подхожда предпазливо и към всякаква намеса на телевизията или радиото поради близките, почти кръвосмесителни връзки на повечето медии с Бъкингамския дворец. Тя особено се тревожи да няма нищо общо с Би Би Си, тъй като жената на председателя на съвета на управителите Мармадюк Хъси е лейди Сюзан Хъси, старша придворна дама на кралицата. Страхът от това да не бъде цензурирана и разкрита винаги е на първо място в главата ѝ. Даяна не е и особено влюбена в издателския свят, тъй като реколтата от книги за кралското семейство, издадени същата година от автори като Пени Джунър и Ан Мороу, според нея обрисуват живота ѝ по напълно подвеждащ начин.

От друга страна, тя е знаела, че по това време аз пишех нейна биография в пълен мащаб и беше сравнително доволна от предишната ми книга, „Дневникът на Даяна: Близък портрет на принцесата на Уелс“ (*Diana's Diary: An Intimate Portrait of the Princess of Wales*, 1990), основно защото тя беше раздразнила принц Чарлс с подробното описание на интериора на „Хайгроув“, като по този начин провокира тогавашния му личен секретар Ричард Айлард да започне следствие, за да открие източника ми. Тя ме смяташе за нещо като бунтовник и аутсайдер. Въпреки че в онзи момент не го осъзнавах, това е било изключително в моя полза, докато тя е обмисляла да разкаже историята си.

Макар и да бях срещал Даяна на множество коктейли, където кралската двойка разговаряше с медиите преди започването на презокеански обиколки, разговорите ни обикновено бяха ведри,

безгрижни и тривиални, в повечето случаи съсредоточени около крещящите ми вратовръзки. Що се отнася до мен, не е имало ни най-малък намек за работните отношения, които щяхме да имаме по-късно. Въпреки това през март 1991-ва Даяна предварително предупредява Колтърст за уволнението на личния секретар на принц Чарлс сър Кристофър Айри, знаейки, че Джеймс ще предаде тази информация на мен. Научих, че тя е била в тих възторг от това, че последвалата статия, появила се в „Сънди таймс“, отразява напълно точно ситуацията в кралското семейство, описана от принцесата. Сега смятам, че тогава ме е изпитвала. Както щях да осъзная по-късно, това ѝ е дало опиянително чувство за контрол в нейния строго съблюдаван живот. Тя толкова е свикнала принц Чарлс и неговият екип да командват парада по време на необявената война между принца и принцесата на Уелс, че за нея е удовлетворяващо да организира собствено внезапно нападение от засада.

Чувството не трае дълго. През май 1991-ва пишещият клюку Найджъл Демпстър публикува статия, в която описва Даяна като капризна и неблагоприятна за това, че е отказала предложението на съпруга си да организират празненство в Хайгроув по случай тридесетия ѝ рожден ден. Тя си има причини – освен че не харесва Хайгроув, което за нея представлява провинцията на любовницата на Чарлс, Камила Паркър-Боулс, и компанията от раболепни приятели на Чарлс, има чувството, че едно празненство в нейна чест няма да бъде нищо повече от измама, прикритие, благодарение на което принцът и неговата любовница ще могат да се срещнат публично; обществото обаче остава с различно впечатление. Когато написах статия за „Сънди таймс“ на тема „Войната на принца и принцесата от Уелс“ няколко дни след статията на Демпстър, отново благодарение на информация от Даяна, минала през Джеймс Колтърст, изглежда в нейната глава се затвърждава идеята, че може да контролира имиджа си.

„Тя обмисляше идеята да се разкрие публично от известно време и проблемът с празненството за рождения ѝ ден най-накрая я

накара да вземе решение – отбелязва Колтърст по-късно. – Осъзна, че някак трябва да предаде посланието си.“

Сега Даяна знае, че, освен ако не разкаже цялата история на живота си, обществото никога няма да разбере или да оцени правилно причините за което и да е нейно действие. И тогава тя моли Джеймс Колтърст да говори с мен за възможността да проведем интервю за книга. Преди да дойде при мен, Колтърст я пита дали наистина иска отново да се пробва с принц Чарлс.

„Тя беше напълно категорична и отговори: „Да“ – спомня си Колтърст. – Този отговор определи подхода ми към книгата.“

С други думи, що се отнася до него, благополучието и бъдещето на Даяна са по-важни от книгата.

В съответствие с тайния характер на цялата операция аз и Джеймс се срещаме, за да обсъждаме нейните мисли на нещотоветстващия фон на работническо кафене в Руислип, Северозападен Лондон, близо до мястото, където по това време той посещаваше един курс. Това, което чух, промени живота ми завинаги. Сред цвърчането на пържени яйца и бекон той разкри необикновената история за отчаянието на Даяна, за нещастието ѝ, за хранителното разстройство – булимия нервоза – и за връзката на съпруга ѝ с жена, за която малко хора бяха чували, Камила Паркър-Боулс. Той също така неуверено намекна за нерешителните опити за самоубийство на Даяна. Всичко това беше озадачаващо, притеснително и объркващо. Ден след ден в продължение на последните десет години аз и други членове на тъй наречената кралска свита от плъхове бяхме следвали двойката по целия свят и никога не надушихме историята, която се развиваше под носовете ни. През последните няколко години е имало знаци, че нещо не е наред с брака на принца и принцесата на Уелс, но и за момент не си бях представял, че е възможно нещата да са толкова зле. На тързване от кафенето се олюлявах. Беше ми предоставен ключ, който отваряше портите към паралелна вселена, към свят, където нищо не бе такова, каквото изглежда, и всичко беше скрито зад маска.

Дълбоко разтърсен от разкритията през онзи ден, когато се качих в метрото, за да се прибера вкъщи, усетих непреодолимо желание да погледна тайно назад, за да проверя дали някой не ме наблюдава или следи – толкова голямо бе недоверието и тревогата, с които вече се чувствах натоварен.

Андрю Мортън
ДАЯНА. В ТЪРСЕНЕ НА ЛЮБОВТА

Превод *Ивана Пенева*
Редактор *Петя К. Димитрова*
Коректор *Цветана Никова*
Дизайн на корицата *Яна Аргиропулос*
Предпечат *Яна Аргиропулос*

Английска. Първо издание
Формат 60x90/16
Печатни коли 21
ISBN 978-619-164-573-2

Издава

enthusiast

Запазена марка
на „Алто комуникайшънс енд пблшишнг“ ООД
София, бул. „Васил Левски“ 31
тел.: 02/ 943 87 16,
email: office@enthusiast.bg

Книгите на „Ентусиаст“ може да закупите от
www.enthusiast.bg

Печат АЛИАНС ПРИНТ

„Даяна. В търсене на любовта“ включва непубликувани подробности от записите на Даяна и Мортън, правени за „Даяна. Нейната истинска история от първо лице“, и е базирана на широкообхватни изследвания и нови ексклузивни интервюта. Това е книга за последните години от живота на принцесата, написана от биографа, когото тя сама е избрала.

Когато световноизвестната му биография „Даяна. Нейната истинска история от първо лице“ е публикувана за пръв път, тя предизвиква медийна лудост и разтърсва из основи кралското семейство, дворцовата йерархия и цялото британско общество. След смъртта ѝ Мортън разкрива, че принцесата е сътрудничила за написването на книгата и сега световният бестселър е приет за единствената ѝ официална биография.

И все пак, това не е била цялата история, не е и могла да бъде предвид обстоятелствата. Това е още по-очевидно в светлината на събитията около смъртта ѝ, разиграла се пред суровия поглед на медиите и върнали името на Даяна под прожекторите. Фигури като някогашния ѝ любовник Джеймс Хлоут, икономът ѝ Пол Бърел и прислужника на принц Чарлс Майкъл Фосет проговарят, докато интригуващите коментари, които Даяна прави по време на записите с Мортън и които никога не са били публикувани, се оказват изключително важни с оглед на последвалите събития. Приятели, съветници и други приближени споделят много по-открито след смъртта ѝ, отколкото преди това.

„Даяна. В търсене на любовта“ е окончателно изследване на живота на принцесата, което разглежда най-решаващия период в нейния кратък живот и дава последната дума за една от най-обичаните икони на нашето време.

Цена: 28 лв./14.35 €

www.enthusiast.bg